

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFT-LITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHuishoudkunde

Redactie: L. A. Bakker
Drs. G. L. Groeneveld
Drs. H. Haverkamp
en Drs. P. F. R. Stol

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE INRICHTING

Administratieve en mechanische hulpmiddelen

De inleiding over sorteeren en selecteeren wordt vervolgd. Daarna volgen drie voorloopige mededeelingen, resp. over de Continental-Silenta schrijfmachines, de fotokopist film-automaat en de Bi-factortype (hulpinrichting voor de Burroughs factuureermachines).

A III 3

De Kantoormachinegids Dec. 1941

De loonadministratie bij de gemeentebedrijven

Kousemaeker, P. P. de — Schr. geeft een schets van deze administratie, met modellen van het weekrapport per arbeider, de loonkaart met loonlijst en uitbetaalstaat en van de loonverdelingsstaat.

A III 3

Financieel Overheidsbeheer 15 Nov. 1941

Het „Paramount-systeem” voor tram- en buskaartjes

Groot, Drs. A. M. — Bij de Gooische Tramwegmaatschappij wordt gebruik gemaakt van kaartjes, ingericht volgens het „Paramountsysteem”, waarbij langs den geheelen rand gaatjes zijn aangebracht. Bij het knippen van de kaartjes door de conductrices worden deze gaatjes veranderd in V-vormige openingen.

De voordeelen van dit systeem zijn in het onderhavige geval o.a.:

1. De kaartjes kunnen voor elken prijs en traject worden gebruikt: men behoeft dus de conductrice niet een juist aantal verschillende kaartjes mede te geven, noch daarvan voorraad te houden.
2. De mogelijkheid, welke het Paramountsysteem biedt, n.l. het op eenvoudige wijze en snel sorteeren, vergemakkelijkt het bijhouden van een gedetailleerde vervoersstatistiek aanzienlijk.
3. Tijdens het sorteeren wordt ook op eenvoudige wijze controle verkregen op den arbeid van de conductrices.

De ervaring bij de Gooische Tram leert, dat het knippen der kaartjes door de conductrices, na eenige oefening, geen moeilijkheden oplevert.

A III 3

Organisatie en Efficiency Dec. 1941

IV. LEER VAN DE CONTROLE

Over beheer, toezicht en controle

M. — De naamlooze vennootschap bracht een scheiding in eigendom en beheer. Daarmede ontwikkelde zich het begrip toezicht. Toezicht heeft in het algemeen een ruimere strekking dan controle. Toezicht duidt op toezien, betreft algemeene voorschriften, is abstract. Controle duidt op onderzoek, treedt in bijzonderheden, is concreet. Voor het uitvoeren dezer controle zijn accountants de aangewezen personen.

A IV 1

Financieel Overheidsbeheer 15 Dec. 1941

Toezicht op het effectenbedrijf

Goudsmit, L. — In dit artikel behandelt schr. de maatregelen in Duitschland genomen ter bescherming van de belangen van het beleggend publiek bij het effectenbedrijf.

Reeds de depôtwet van 1896 gaf diverse voorschriften t.a.v. effectendepots en opende

reeds de mogelijkheid tot een effectengirobank. In 1935 werden deze beschermende maatregelen uitgebreid en werd een depôtcontrole ingesteld, waarvoor verschillende richtlijnen werden gegeven. In het algemeen blijft deze controle tot de depôtadministratie beperkt. Tenslotte geeft schr. de belangrijkste punten, welke in het controle-rapport moeten worden behandeld.

A IV 3 *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde April 1941*

Accountants-controle in het effectenbedrijf

Goudsmit, L. — Aansluitend aan de publicatie van Prof. Limperg aangaande de voorstellen van de Vereeniging voor den Effectenhandel om tot een accountantscontrole bij hare leden te komen, is het interessant kennis te nemen van de voorstellen der commissie van de N. Y. Stock Exchange, welke in verband met de deconfiture van een der leden der Stock Exchange, een onderzoek instelde, in hoeverre de reeds bestaande controle-maatregelen op de leden moesten worden uitgebreid.

De voorgestelde voorschriften, o.a. inhoudende periodieke controle en deponering van de door cliënten in bewaring gegeven fondsen bij banken, zijn van vergaanden aard. Belangwekkend is ook de opsomming der controle-maatregelen, welke door den public accountant dienen te worden verricht, teneinde hem een zoo groot mogelijke zekerheid omtrent de juistheid der administratieve gegevens te verschaffen.

Opvallend is, dat ook de Amerikaansche commissie het standpunt inneemt, dat de accountantscontrole geen volledige zekerheid kan bieden, zoodat in de onderteekening zeker geen volledige garantie mag worden gezien.

A IV 3 *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde Jan. 1941*

Specimen van een algemeene instructie voor de assistenten

Bos, P. J. H. J. — In dit artikel geeft schr. een algemeene controle-instructie voor den assistent-accountant weer, welke instructie hij punt voor punt bespreekt en toelicht.

A IV 4 *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde Jan. 1941*

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMEENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

II. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE ALS WETENSCHAP

Economie en bedrijfshuishoudkunde

Valk, dr. W. — Schr. gaat in dit vervolgartikel na, in hoeverre de interregionale problemen uit de economie voor de bedrijfshuishoudkunde van belang zijn. Schr. komt tot de conclusie, dat zij door geen ondernemer geheel verwaarloosd kunnen worden. De mate waarin hij daaraan aandacht besteedt, zal afhangen van aard en grootte van het bedrijf. De invloed van de regionale problemen is niet tot één bedrijfshuishoudkundig probleem beperkt. Het beïnvloedt de arbeidspolitiek, de financiering, de inkoop en verkoop, al heeft het de meeste invloed op het probleem van de vestigingsplaats.

B a II 2 *Maandblad voor Sociaal-Economische Wetenschappen October 1941*

IV. LEER VAN DEN KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Calculatie in den detailhandel

Muiswinkel, Dr. F. L. van — De calculatie in den detailhandel brengt haar bijzondere moeilijkheden met zich mede. Niet alleen spelen de vaste kosten in deze branche een belangrijke rol, maar tevens blijkt, dat de verbijzondering der kosten groote moeilijkheden met zich medebrengt. Het verdeelen der kosten over de verschillende verhandelde producten stuit op groote bezwaren. Veelal laat men zich bij de verbijzondering der kosten leiden door het karakter der artikelen en de omzetsnelheid. Wat het karakter der artikelen betreft, zal men de meer luxe artikelen zwaarder belasten dan de eerste levensbehoeften. Als maatstaf wordt hier echter niet genomen:

welken opslag *moet* ik op dit product leggen, maar veeleer; welken opslag *kan* ik er op leggen. Met eenig cijfer-materiaal licht schr. dit toe.

Ook tusschen de omzetsnelheid en het brutowinst-percentage constateert schr. een samenhang. Een lagere omzetsnelheid gaat n.l. gepaard met een hooger brutowinst-percentage.

B a IV 2a

Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde April 1941

Een methode ter uitschakeling van den invloed der waardeschommelingen van den veestapel op de bedrijfsresultaten in den landbouw

Herring, J. — Men kent in de praktijk de toepassing van de marktwaarde (voor varkens en jongvee), van de voortbrengingskosten, van den historischen uitgaafprijs, deze laatste als individueele of als gemiddelde uitgaafprijs en tenslotte van de vaste waarde per categorie.

Schr. heeft een variant bedacht van het ijzeren-voorraadstelsel. Hij handhaaft zijn ijzeren-voorraad n.l. telkens voor den duur van één jaar. De afwijking met andere systemen blijkt aanzienlijk.

B a IV 2e

Econ. Statistische Berichten 19 Nov. 1941

Winstbelasting op schijnvoordeelen

Haccoû, Dr. J. F. — Het feit, dat, alhoewel de winst volgens de winstbelasting op basis van de vervangingswaarde mag worden gewaardeerd, de gerealiseerde vermogens-toenamen toch aan de belasting onderworpen zijn, houdt een gevaar in voor het bedrijf, aldus schr. De voordeelen, ontstaan door de stijging der vervangingswaarde, zijn niet verkregen uit hoofde van de economische functie van het bedrijf, doch moeten gezien worden als een tijdelijk iets, dat bij latere prijsdalingen weer te loor gaat. Het belasten dezer voordeelen heeft ten gevolge, dat het bedrijf de komende prijsdalingen onvoldoende zal kunnen opvangen. In vele gevallen zal echter de mogelijkheid bestaan, door termijn-transacties de nadeelige, maar ook de voordeelige gevolgen van de prijsfluctuaties voor het bedrijf weg te nemen, waardoor ook bovenstaand bezwaar zal komen te vervallen.

B a IV 7

Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde Jan. 1941

Prijsbeheersching

Een nummer is geheel gewijd aan het vraagstuk der prijsbeheersching. Het bevat bijdragen van A. Winsemius over de prijspolitiek in Nederland, J. R. M. van den Brink over prijspolitiek en algemeene economische politiek, H. W. Vrededorp over prijspolitiek en zwevende koopkracht, H. E. B. Schmalhausen over prijspolitiek en loonpolitiek, W. Stehouwer over de prijspolitiek in den landbouw, B. Pruyt over de prijspolitiek ten aanzien van industrieele producten, Th. C. Hijzen over de prijspolitiek voor den handel, M. W. van Lindt van Erk over de prijspolitiek op vervoersgebieden van F. C. Herinckx en H. W. J. A. Vrededorp over de prijspolitiek op het gebied der onroerende goederen.

B a IV 9

Economisch-Statistische Berichten 26 Nov. 1941

V. LEER VAN DE FINANCIERING

De middenstander als bankier

Tobi, Dr. E. J. — Schr. bespreekt de nadeelen, die verbonden zijn aan de naar omvang en tijdsduur te ruime kredietverstrekking door de middenstanders aan hun afnemers. Een belangrijke opmerking, waartoe de analyse van dit verschijnsel leidt, is dat op deze kredietverstrekking niet de invloed van de branche maar die van de vestigingsplaats het grootst is. Daaruit volgt onmiddellijk dat de bestrijding van het euvel bij uitstek een taak is van de plaatselijke middenstandsverenigingen. De tijd hiervoor is thans gunstig.

B a V 5b

Bouwen en Streven December 1941

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Winstbelasting op schijnvoordeelen

Haccoû, Dr. J. F. — Het feit, dat, alhoewel de winst volgens de winstbelasting

op basis van de vervangingswaarde mag worden gewaardeerd, de gerealiseerde vermogens-toenamen toch aan de belasting onderworpen zijn, houdt een gevaar in voor het bedrijf, aldus schr. De voordeelen, ontstaan door de stijging der vervangingswaarde, zijn niet verkregen uit hoofde van de economische functie van het bedrijf, doch moeten gezien worden als een tijdelijk iets, dat bij latere prijsdalingen weer te loor gaat. Het belasten dezer voordeelen heeft ten gevolge, dat het bedrijf de komende prijsdalingen onvoldoende zal kunnen opvangen. In vele gevallen zal echter de mogelijkheid bestaan, door termijn-transacties de nadeelige, maar ook de voordeelige gevolgen van de prijsfluctuaties voor het bedrijf weg te nemen, waardoor ook bovenstaand bezwaar zal komen te vervallen.

B a VI 7

Maandblad voor Accountancy en Bedrijfs-huishoudkunde Jan. 1941

De middenstander als bankier

T o b i, Dr. E. J. — Schr. bespreekt de nadeelen, die verbonden zijn aan de naar omvang en tijdsduur te ruime kredietverstrekking door de middenstanders aan hun afnemers. Een belangrijke opmerking, waartoe de analyse van dit verschijnsel leidt, is dat op deze kredietverstrekking niet de invloed van de branche maar die van de vestigingsplaats het grootst is. Daaruit volgt onmiddellijk dat de bestrijding van het euvel bij uitstek een taak is van de plaatselijke middenstandsverenigingen. De tijd hiervoor is thans gunstig.

B a VI 9

Bouwen en Streven December 1941

Controle in de werkplaats door „overzichten”

M. Y. — Tot de taak van den leider van een bewerkingsafdeeling behoort ook de controle op de juiste vervulling door de onder hem werkende bazen en arbeiders van de hen opgedragen taak. De uitvoerbaarheid van deze controle wordt echter in belangrijke mate bepaald door de beperkingen, die er in mogelijk zijn. Men grijpt dan al gauw naar de „uitzonderingsregel”. Schr. wijst op de gevaren van een te mechanische oplossing. Het is niet gezegd dat de chef zoo alle abnormale gevallen onder oog en krijgt, tenzij de uitvoering steeds getoetst kan worden aan exacte normen. Vaak is dit niet het geval. Schr. ziet een groot gevaar in het gemis aan persoonlijk contact, dat tusschen de chef en de werkplaats en tusschen de chef en de arbeiders dreigt te ontstaan, indien de chef zich beperkt tot het op zijn kantoor beoordeelen van gerapporteerde afwijkingen. Persoonlijk contact juist is zeer noodig. Maar het daardoor gewonnen oordeel moet worden getoetst aan en verijnd met overzichten, die door de administratie worden samengesteld. Schr. pleit voor overzichten, die meer tegemoet komen aan de technische zin van de afdelingschefs. De overzichten moeten, naar mate ze voor een hogere instantie bestemd zijn, minder gedetailleerd zijn. Schr. geeft in zijn artikel een aantal voorbeelden van dergelijke overzichten in een machinefabriek, welke met behulp van een Hollerith-installatie zijn vervaardigd.

B a VI 16

Bedrijfsorganisatie October 1941

Propaganda en sales promotion

M e e r t e n s, L. — Het rendement van de ondernemingspropaganda als stimulans voor den verkoop is in vele gevallen niet evanredig aan de ontplooidde activiteit en kosten.

Verbetering is te zoeken in een sterkere coördinatie met de verkoopsafdeeling, waardoor de Sales promotion meer op den voorgrond treedt. Een gedetailleerde lijst van alle principieel mogelijke maatregelen biedt een praktisch hulpmiddel voor de bestudeering en de controle op de juiste ontwikkeling dier coördinatie.

B a VI 21

Organisatie en Efficiency Dec. 1941

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

Werkclassificatie, arbeidssplitsing, collectieve arbeidsovereenkomst

S i l v a, Drs. D. J. da — Als slot van een drietal artikels in dit tijdschrift van denzelfden schrijver over „de mogelijkheid tot loonbepaling door middel van werkclassificatie” (*Organ. & Eff.* — Sept., Oct., Nov. 1941) wordt de indeeling van het werk naar klassen behandeld als factor bij de loonbepaling in een collectieve arbeidsovereenkomst (CAO). Het nut van een juiste werkclassificatie springt daardoor te meer in het oog, daar een CAO, die de arbeidsvrede wenscht te bevorderen, niet mag

steunen op een onnauwkeurige discriminatie der bij deze overeenkomst met name genoemde werkzaamheden.

B a VII 3

Organisatie en Efficiency Dec. 1941

Psychotechnisch onderzoek van administratief personeel

Beuningen van Helsdingen, H. L. W. van en J. Huiskamp — Schrijvers deelen de resultaten mede van een proefneming ten behoeve van de gemeente Rotterdam. Bij het onderzoek van schrijvers en klerken konden schr. na een onderzoek van enkele uren een even juist oordeel vellen over de prognose van de betr. kandidaten als hun chefs na verloop van jaren. De psychotechniek kan men belangrijke onderdeelen (zooals logisch denken, ontwikkelingsniveau, arbeidstempo, taalbeheersching, wiskundige aanleg) een positieve uitspraak geven. Bij de selectie van reeds tewerkgestelde arbeidskrachten voor hogere posities moeten psychotechnisch oordeel en de ervaringen van het bedrijf naast elkander geplaatst worden, met dien verstande, dat deze twee maastaven elkaar aanvullen en controleren.

B a VII 5

Mededeelingen van het Nederlandsch Instituut voor Efficiency, enz. Dec. 1941

b. BIJZONDERE BEDRIJVEN

IV. LANDBOUW- EN CULTUURBEDRIJVEN

Een bedrijfsorganisatie voor de zuivel- en melkproductenindustrie

G(eluk) — Deze bedrijfsorganisatie is kortelings ingesteld. Schr. geeft zijn meening omtrent het totstandkomen van deze organisatie te kennen en wijst op eenige problemen, die hierbij gerezen zijn. Voor de coöpererende boeren heeft deze regeling bijzondere facetten, die een bevredigende oplossing nog niet gevonden hebben.

B b IV 2

Algemeene Nederlandsche Zuivelbond 22 October 1941

De internationale situatie voor melk- en zuivelproducten in het derde kwartaal 1941

Redactie — In de meeste landen valt een stijging van de melkproductie en van de productie van boter en kaas te constateeren. In het bijzonder is dit het geval in Duitschland en in de Vereenigde Staten. Het streven bestaat alom de prijsniveaux te stabiliseeren; toch gelukt het niet elke prijsstijging van deze producten te voorkomen.

B b IV 2

Het Algemeen Zuivel- en Melkhygiënisch Weekblad 21 November 1941

V. INDUSTRIE

Het Nederlandsche Hoogovenbedrijf

Redactie — Dit artikel geeft een korte geschiedenis van het hoogovenbedrijf sinds de oprichting in 1918. Kenmerkend voor de groei van het bedrijf is de verticale expansie, die heeft geleid tot belang bij de buizengieterij, staalfabricage en platenwalserij. De financieele geschiedenis weerspiegelt de moeilijkheden, waarmede het bedrijf in de eerste decennia na de stichting te kampen had. Eerst na de reorganisatie van 1938 is het bedrijf op rendabele basis gekomen. Sindsdien werd ook een beroep gedaan op de vermogensmarkt voor de financiering der voorgenomen belangenuitbreidingen.

B b V 2

Hollandsche Bank-Unie Nieuws November 1941

Diamantindustrie en diamanthandel

Redactie — In dit artikel wordt een en ander medegedeeld omtrent de geschiedenis van de diamantindustrie in Nederland en omtrent de momenteele situatie in het vak.

B b V 6

Economische Voorlichting 21 November 1941

De Nederlandsche glasindustrie

De glasbewerking dateert in Nederland reeds van de 17e eeuw, met Amsterdam als bakermat. Wij hebben thans vele soorten glasfabrieken binnen onze grenzen, doch voor vensterglas zijn wij grootendeels op import aangewezen. Zand is een belangrijke grondstof, die ten deele in eigen land (Limburg) wordt aangetroffen. Voor huishoude-

lijk glaswerk heeft het handwerk zich gehandhaafd, in tegenstelling tot de flesschen-industrie. Onze glasindustrie had een belangrijken export weten te bereiken (Engeland, Zd. Afrika, Ned. Indië). Met litteratuuropgave.
B b V 10 *Economische Voorlichting 28 Nov. 1941*

VI. HANDEL

Calculatie in den detailhandel

Muiswinkel, Dr. F. L. van — De calculatie in den detailhandel brengt haar bijzondere moeilijkheden met zich mede. Niet alleen spelen de vaste kosten in deze branche een belangrijke rol, maar tevens blijkt, dat de verbijzondering der kosten groote moeilijkheden met zich medebrengt. Het verdeelen der kosten over de verschillende verhandelde producten stuit op groote bezwaren. Veelal laat men zich bij de verbijzondering der kosten leiden door het karakter der artikelen en de omzetsnelheid. Wat het karakter der artikelen betreft, zal men de meer luxe artikelen zwaarder belasten dan de eerste levensbehoeften. Als maatstaf wordt hier echter niet genomen: welken opslag *moet* ik op dit product leggen, maar veeleer; welken opslag *kan* ik er op leggen. Met eenig cijfer-materiaal licht schr. dit toe.

Ook tusschen de omzetsnelheid en het brutowinst-percentage constateert schr. een samenhang. Een lagere omzetsnelheid gaat nl. gepaard met een hooger brutowinst-percentage.

B b VI 4 *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde April 1941*

VII. TRANSPORT

Verkeersbehoefte en verkeersvoorziening

Graaff, Mr. W. J. de — Schr. analyseert de algemeene eischen, die door de verschillende groepen van treinreizigers aan de dienstregeling worden gesteld. Reeds dadelijk volgt hieruit dat er tusschen hen een aantal belangentegenstellingen bestaan. De commercieele dienst van de Nederlandsche Spoorwegen heeft een organisatie geschapen teneinde de gegevens voor de samenstelling van de dienstregeling te verkrijgen. Tot deze organisatie behooren het bureau reizigersstatistiek, de reisagenten en de verkeersstellers.

B b VII 2

Spoor- en Tramwegen 22 November 1941

25 jaar „Nederlandsche Spoorwegen”

Setten, Mr. D. van — De spoorweggeschiedenis van de laatste kwarteeuw wordt in dit artikel besproken.

B b VII 2

Spoor- en Tramwegen 22 November 1941

X. FINANCIERINGSINSTELLINGEN

Spaarpropaganda in dezen tijd

Roelants, Mr. H. A. M. — In een bijeenkomst van directeuren van spaarbanken hield spr. een causerie over dit onderwerp. In het bijzonder de propaganda voor het jeugdsparen werd uitgebreikt behandeld.

B b X 7

Vakblad voor Nederlandsche Spaarbanken November 1941

De taak der spaarbanken bij de opvoeding en de propaganda

Lugt, Mr. P. E. W. — De propaganda der spaarbanken dient zich, wil zij effectief zijn, vooral te richten op het sparen voor een meer nabij gelegen doel. Daaraan gaat gepaard een verplaatsing van het moment, waarop men zich tot den spaarder richt, van den volwassen leeftijd naar de jeugd. Met de jeugd komt de spaarbank gemakkelijker in contact, bovendien is op jeugdige leeftijd de menschelijke geest gemakkelijker te beïnvloeden. Schr. bespreekt nu achtereenvolgens het schoolsparen, het jeugdsparen (de jeugdspaarbanken), het sparen door de rijpere jeugd en de spaarbusjes.

B b X 7

Vakblad voor Nederlandsche Spaarbanken Mei en Juni 1941